

Årsrapport 2022

Exploateringsnämnden

Rapport från
stadsrevisionen

Dnr: RVK 2023/6

Den kommunala revisionen är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt kommunfullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna, lekmannarevisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder och bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras som revisionsrapporter.

All rapportering finns på stadsrevisionens hemsida, start.stockholm/revision. Rapporterna kan också beställas från revisionskontoret, revision.rvk@stockholm.se.

Till

Exploateringsnämnden

Årsrapport 2022

Revisorerna i revisorsgrupp 2 har avslutat revisionen för exploateringsnämndens verksamhet under 2022.

Revisorerna har den 22 mars 2023 behandlat bifogad årsrapport och överlämnar den till exploateringsnämnden för yttrande senast den 30 juni 2023.

Vi ser allvarligt på de brister som identifierats i nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Nämnden måste bli mer aktiv och efterfråga information som skäligen kan krävas som underlag för beslutsfattande.

Det är av vikt att det interna kontrollarbetet utformas utifrån en helhetssyn på verksamheten och med beaktande av risk- och väsentlighetsaspekter. Årets rättningar avseende kostnader kopplade till investeringar har haft påverkan på såväl nämndens som stadens ekonomiska resultat. Det är därför av vikt att rutiner och system för uppföljning och kontroll av investeringar utvecklas och etableras.

Utifrån uppföljningen av tidigare lämnade rekommendationer kan vi också konstatera att flera brister kvarstår att åtgärda, däribland avseende projekt Slussen och markanvisningsprocessen. Nämnden måste nu i högre utsträckning vidta åtgärder utifrån de avvikelser som revisionens granskningar påvisat.

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 2.

Ulf Fridebäck
OrdförandeTomasz Czarnik
Sekreterare

Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar.

Verksamhet och ekonomi

Exploateringsnämnden bedöms delvis ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Vidare bedöms nämnden från ekonomisk synpunkt inte ha bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt.

Det verksamhetsmässiga resultatet i årets granskning visar på flera avvikelser som påverkar bedömningen. Måluppfyllelsen avviker väsentligt från satta mål och har i vissa fall försämrats mot föregående år. Analysen av grunderna för nämndens bedömning av de olika målen och indikatorernas bristande måluppfyllnad bör utvecklas. Det gäller även redogörelsen för de åtgärder som vidtagits för att nå måluppfyllelsen.

Det ekonomiska resultatet har påverkats av att det under året skett ett arbete för att säkerställa att pågående investeringsprojekt redovisas på ett korrekt sätt. Arbetet har resulterat i rättningar vilka uppgår till väsentliga belopp. Enligt uppgift har beloppets storlek inte varit känt förrän i december 2022 då förvaltningsledningen informerades. Då rättningarna härrör från 2014-2021 bedöms det ekonomiska resultatet inte ge en rättvisande bild av årets verksamhet.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte har varit tillräcklig.

Enligt kommunallagen är det nämndens ansvar att se till att verksamheten bedrivs i överensstämmelse med kommunfullmäktiges mål och i enlighet med de föreskrifter som finns för verksamheten. Vidare har nämnden ansvar för att se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Det är nämnden som bestämmer och avgör hur de ska få den information de behöver för att kontrollera verksamheten. Det är även av stor vikt att nämnden bedriver sin verksamhet på ett sådant sätt att fullmäktige och revisorernas uppföljning och kontroll kan underlättas.

Nämnden har under året inte varit aktiv och efterfrågat information som skäligen bör krävas som underlag för beslutsfattande. Exempelvis vad gäller projekt Slussen inklusive bussterminal Katarinaberget finns inga noteringar om att nämnden har agerat, efterfrågat lägesredovisning eller att nämnden tagit ställning till ett

nytt genomförandebeslut då det sedan under en tid varit känt att ett budgetöverskridande är att vänta.

Nämnden har under året genomfört rättningar avseende investeringsredovisning. Rättningarna är av väsentliga belopp och har påverkan på nämndens såväl som stadens ekonomiska resultat. Bedömningen av nämndens interna kontroll påverkas eftersom det är ett väsentligt belopp och systematiska fel som skett under flera år.

Nämnden ges inte en tydlig bild av förvaltningens interna kontrollarbete. Det interna kontrollarbetet behöver utformas utifrån en helhetssyn på verksamheten och med beaktande av risk- och väsentlighetsaspekter. Exempelvis saknas risker kopplade till investeringsprocessen som utgör nämndens kärnverksamhet. Revisionskontoret har under flera år påtalat vikten av att tidigare lämnade rekommendationer åtgärdas. Detta har inte skett i tillräcklig utsträckning.

Räkenskaper

Räkenskaperna bedöms vara upprättade i enlighet med lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

Revisionskontoret noterar dock att årets resultat har belastats med avskrivningar hänförliga till tidigare år, cirka 639 mnkr. Rättning har dock gjorts enligt stadens anvisning och upplysning lämnas i nämndens verksamhetsberättelse.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Nämnden har delvis vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer i föregående års granskningar.

Revisionskontoret har tidigare påpekat att nämnden i högre utsträckning bör åtgärda de brister som revisionen framför. Exempelvis visar årets uppföljning att rekommendationer avseende projekt Slussen inte hanterats. Det finns vidare rekommendationer kopplade till markanvisningar som inte har åtgärdats samt att erfarenhetsåterföring i enlighet med Ledstängen inte säkerställts.

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhet och ekonomi	2
2.1 Verksamhetsmässigt resultat.....	2
2.2 Ekonomiskt resultat.....	5
2.2.1 <i>Driftverksamhet</i>	5
2.2.2 <i>Investeringsverksamhet</i>	6
3. Intern kontroll	8
4. Räkenskaper.....	12
5. Uppföljning av tidigare års granskning	14
Bilaga 1 – Årets granskning.....	15
Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer	22
Bilaga 3 – Bedömningskriterier	30

1. Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll
- Räkenskaper

Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är upprättade i enlighet med lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, andra tillämpliga lagar, reglementet för stadsrevisionen samt god revisions- och kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet. Kriterier för bedömning redovisas i bilaga 3.

I rapporten redovisas resultat och bedömningar utifrån revisions- årets granskningar. De granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i bilaga 1.

En uppföljning av i vilken utsträckning nämnden åtgärdat rekommendationer i tidigare års granskningar redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i bilaga 2.

Revisorerna träffade våren 2022 representanter för nämnden i samband med genomgång av 2021 års granskning och avstämning inför 2022.

Granskningsledare har varit Susanne Eriksson vid revisionskontoret och Kristian Damlin vid PwC.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2. Verksamhet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål och om nämnden följt de beslut, riktlinjer, lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare redovisas om nämnden har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.

Samlad bedömning

Den samlade bedömningen är att nämnden delvis har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt, men från ekonomisk synpunkt har verksamheten inte bedrivits på ett tillfredsställande sätt.

Det verksamhetsmässiga resultatet visar i årets granskning på fler avvikelser som påverkar bedömningen. Måluppfyllelsen avviker väsentligt från satta mål och har i vissa fall försämrats mot föregående år. Analysen av grunderna för nämndens bedömning av de olika målen och indikatorernas bristande måluppfylland bör utvecklas. Det gäller även redogörelsen för de åtgärder som vidtagits för att nå måluppfyllelsen.

Det ekonomiska resultatet har påverkats av att det under året skett ett arbete för att säkerställa att pågående investeringsprojekt redovisas på ett korrekt sätt. Arbetet har resulterat i rättningar vilka uppgår till väsentliga belopp (1 112 mnkr). Enligt uppgift har beloppets storlek inte varit känt förrän i december 2022 då förvaltningsledningen informerades. Då rättningarna härrör sig från 2014-2021 bedöms det ekonomiska resultatet inte ge en rättvisande bild av årets verksamhet.

2.1 Verksamhetsmässigt resultat

Nämnden bedöms delvis ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Bedömningen grundar sig på granskning av nämndens redovisning och på de granskningar som genomförts under året.

I verksamhetsberättelsen redovisas att nämnden uppnår ett av fullmäktiges tre inriktningsmål. Inriktningsmålet ”En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt” vilket i huvudsak rör nämndens kärnverksamhet bedöms uppfyllas delvis. Vidare bedöms inriktningsmålet ”En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden” uppfyllas delvis. Nämnden bedömer vidare att tio av kommunfullmäktiges tolv mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Måluppfyllelsen är därmed något lägre än föregående år, då elva av tolv verksamhetsmål och samtliga inriktningsmål bedömdes som uppfyllda.

Verksamhetsmålet ”Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov” omfattar nämndens kärnverksamhet och bedöms uppfyllas delvis. Av de indikatorer som är kopplade till målet redovisas tre som helt uppfyllda och resterande nio som ej uppfyllda. De mål som inte nås handlar om markanvisningar av arbetsplatser i ytterstaden, markanvisningar för bostäder med olika inriktningar samt påbörjade bostäder och hyresrätter. Utfallet för merparten av indikatorer avviker väsentligt från årsmålen. Nämnden har inte på ett tydligt sätt analyserat orsakerna till avvikelserna i verksamhetsberättelsen.

För att nå kommunfullmäktiges mål om 140 000 nya bostäder mellan 2010 och 2030 varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025 har nämnden sedan 2019 haft som mål att markanvisa 10 000 bostäder per år, varav hälften hyresrätter. Årsmålet uppnås inte, och utfallet är väsentligt lägre jämfört med tidigare år, se tabell nedan. Nämnden beskriver att fler projekt behöver identifieras för att uppnå målet om antalet markanvisade bostäder och hyresrätter. Någon ytterligare redogörelse för avvikelserna ges inte i verksamhetsberättelsen. I dialog med förvaltningen anges att den vikande bostadsmarknaden har haft en betydande effekt på måluppfyllelsen.

Enligt stadens budget 2022, och tidigare års budgetar, ska nämnden ta hänsyn till överenskommelser från statliga infrastrukturförhandlingar vid prioritering av investeringsprojekt. Nämndens redovisning visar att utfallet för antalet markanvisade bostäder i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling inte uppnås och att även det väsentligt avviker från årsmålet, se tabell nedan. I likhet med förra året konstaterar nämnden i sin verksamhetsberättelse att antalet projekt behöver bli fler för att staden ska klara sitt åtagande om att bygga 45 900 bostäder i närheten av influensområdet för Stockholmsförhandlingen. Motsvarande gäller för markanvisade arbetsplatser i ytterstaden.

Ingen av de övriga fem indikatorer som berör markanvisningar uppnås. Dessa omfattar genomgångsbostäder för prioriterade grupper, bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader, seniorbostäder upplåtna med hyresrätt samt påbörjade bostäder och hyresrätter.

Utfall för vissa av indikatorerna redovisas i nedanstående tabell.

Markanvisningar	Årsmål 2022	Utfall 2022	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Antal markanvisade bostäder	10 000	4 379	10 414	8 441	8 479
Antal markanvisade hyresrätter	5 000	2 798	5 271	3 283	3 984
Antal markanvisade bostäder enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	4 000	1 726	3 312	3 578	2 089
Antalet markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	5 500	2 365	3 715	8 926	9 186

Nämnden redovisar att verksamhetsmålet ”Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna” uppfylls delvis. Indikatorn som mäter andelen investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent i förhållande till inriktningsbeslutet uppgår till 38 procent. År 2021 var denna avvikelse 54 procent. Även om utvecklingen varit positiv är det fortfarande en markant avvikelse från fullmäktiges årsmål (noll procent). Nämnden beskriver att den kontinuerligt arbetar med att utveckla de ekonomiska underlagen för att de ska hålla hög kvalitet och att projekten ska utföras inom beslutad budgetram.

Nämnden reglerar vad som gäller för stadens mark i exploateringsprojekt, vilket bland annat omfattar dagvattenhantering, i överenskommelse med byggherren. Ansvaret omfattar även krav på reningen av dagvatten motsvarande åtgärdsnivån vid byggande på stadens mark. Under året har revisionskontoret granskat stadens förebyggande arbete för att hantera dagvatten ur ett miljöperspektiv. Granskningen visar det är av vikt att nämnden fortsatt bistår i arbetet med att genomföra och utveckla stadens dagvattenhantering då frågan är komplex och att ingen verksamhet har ensam rådighet över utvecklingen inom området.

2.2 Ekonomiskt resultat

Nämnden bedöms inte ha bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

2.2.1 Driftverksamhet

Nämnden redovisar följande utfall och avvikelser för år 2022:

Nedanstående tabell innehåller två kolumner för utfall respektive avvikelse 2022. En kolumn där beloppen har justerats utifrån de rättningar som har gjorts i investeringsredovisningen avseende aktivering av investeringar och en kolumn med belopp före gjorda justeringar.

Driftverksamhet (mnkr)	Budget 2022	Utfall 2022 inkl. rättning	Avvikelse 2022 inkl. rättning	Utfall 2022 exkl. rättning	Avvikelse 2022 exkl. rättning
Kostnader	1 426,1	2 568,4	-1 142,3	1 456,2	-30,1
varav kapital-kostnader	1 291,7	2 405,1	-1 113,4	1 292,9	-1,2
Intäkter	2 999,4	3 102,2	102,9	3 102,2	102,2
Driftbudgetens nettointäkter	1 573,3	533,8	-1 039,5	1 646,0	72,7

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall, inklusive rättningar, avviker med -1 039,5 mnkr i förhållande till budgeten. Revisionskontoret konstaterar att kommunfullmäktiges mål om budgetföljsamhet inte har uppnåtts.

Det noteras att nämnden i sin analys utgår från utfall och avvikelse exklusive rättningar med förklaringen att den budget som tilldelats inte inkluderar kapitalkostnader för de rättningar som gjorts i samband med bokslut 2022.

Inom ramen för översynen av nämndens investeringsredovisning har anläggningar inom befintliga pågående projekt setts över avseende tidpunkt för aktivering. Översynen har resulterat i att vissa anläggningar är att anse som tillfälliga anläggningar och vissa anläggningar inom större pågående projekt är färdigställda och bör delaktiveras även om hela projektet inte är slutfört. I samband med att aktivering skett har även nämndens kapitalkostnader ökat. För 2022 uppgår kapitalkostnaderna avseende de rättningar som har

genomförts till 912,2 mnkr för avskrivningar och 200 mnkr för internränta.

Den enskilt största posten uppgår till cirka 750 mnkr och avser intunnling av väg E4/E20. Enligt underlag som revisionskontoret tagit del av togs anläggningen i bruk i slutet av 2014 och skulle i samband med det ha aktiverats.

Revisionskontoret kan konstatera att omfattningen av rättningarna inte har signalerats i någon av de ekonomiska uppföljningar som har gjorts under året. I tertialrapport 2 2022 angavs att beloppet per augusti uppgick 32,3 mnkr, men det är inte något som har följts upp i de efterföljande ekonomiska uppföljningarna. Enligt uppgift har beloppets storlek inte varit känt förrän i december 2022 då förvaltningsledningen informerades.

Revisionskontorets bedömning är att nämndens ekonomiska resultat inte ger en rättvisande bild av årets verksamhet. Bedömningen grundar sig på att de rättningar som gjorts inte enbart avser innevarande år utan går så långt tillbaka som 2014. Då det inte varit känt att aktiveringar inte har gjorts har heller inte motsvarande budgetmedel begärts. Enligt uppgift har nämnden i verksamhetsplan för 2023 begärt budgetmedel för ökade kapitalkostnader.

2.2.2 Investeringsverksamhet

Nedanstående tabell innehåller två kolumner för utfall respektive avvikelse 2022. En kolumn där beloppen har justerats utifrån de omklassificeringar som har gjorts avseende ej aktiverbara utgifter och en kolumn med belopp före gjorda justeringar.

Investerings- verksamhet (mnkr)	Budget 2022	Utfall 2022 inkl. rättning	Avvikelse 2022 inkl. rättning	Utfall 2022 exkl. rättning	Avvikelse 2022 exkl. rättning	Budget- avvikelse 2021 inkl. rättningar
Utgifter	4 139,7	4 520,4	-380,7	5 029,2	-889,5	-43
Inkomster	700,0	1 456,9	756,9	1 456,9	756,9	727
Nettoutgifter	3 439,7	3 063,5	376,2	3 572,3	-132,6	684
Exploaterings- inkomster	200,0	84,5	-115,5	84,5	-115,5	-205

Nämndens utfall, inklusive rättningar, för investeringsverksamheten redovisar ett överskott mot budget 376,2 mnkr, vilket motsvarar 10,9 procent. Utgifterna avvek med 380,7 mnkr högre än budget och inkomsterna 756,9 mnkr högre än budget. Enligt nämndens

redovisning beror avvikelserna främst på förskjutningar i investeringsprojekt.

Det noteras att nämnden i sin analys utgår från utfall och avvikelse exklusive rättningar med hänvisning till att tilldelad budget inte justerats utifrån de rättningar som gjorts avseende ej aktiverbara utgifter.

Under 2021 uppmärksammades det att exploateringsnämndens investeringsredovisning inte fullt ut följde Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R4 Materiella anläggningstillgångar. Under 2022 har implementeringen av de uppdaterade redovisningsprinciperna fortsatt. Anpassningen till redovisningsprinciperna har för exploateringsnämnden inneburit att kostnader för rivning, sanering samt administrativt påslag avseende eget arbete i investeringsprojekt inte kan ses som investeringsutgifter utan ska omklassificeras till driftkostnader. Detta får till följd att nämndens investeringsutgifter för 2022 minskats med 508,8 mnkr. Motsvarande rättning gjordes även i bokslut 2021 med 484,1 mnkr. De ökade driftkostnaderna har, med undantag av kostnad för internränta belastat stadens finansförvaltning.

På motsvarande sätt som för driftverksamheten kan revisionskontoret konstatera att omfattningen av omklassificeringar inte har signalerats i någon av de ekonomiska uppföljningar som har gjorts under året. I tertialrapport 2 2022 angavs en prognos på 6,3 mnkr, men att utgifterna skulle kunna bli högre. Det är dock inte något som har följts upp i de efterföljande ekonomiska uppföljningarna. Enligt uppgift fick förvaltningsledningen information om omfattningen av rättningarna i december 2022.

I jämförelse med prognosen i tertialrapport 2 blev utfallet för investeringsverksamheten, inklusive rättningar, 11 procent lägre. Arbete med att förbättra prognossäkerheten uppges ha hög prioritet. Ett flertal åtgärder har sedan tidigare vidtagits och/eller påbörjats, bland annat framtagande av rutinbeskrivningar, förbättrade rapporter och förändrade arbetssätt.

I samband med tertialrapport 2 konstaterade kommunstyrelsen att elva av nämndens investeringsprojekt redovisade prognosavvikelse med mer än 15 procent mot kommunfullmäktiges beslutade budget. Nämnden uppmanades att vidta åtgärder för att sänka kostnaderna i projekten och vid behov återkomma till fullmäktige för ett reviderat genomförandebeslut. För fem av projekten planeras ett reviderat genomförandebeslut under 2023. Tre av projekten kommer att slutredovisas under 2023 varför inget nytt genomförandebeslut planeras. För övriga projekt görs en översyn av prognosen.

3. Intern kontroll

Enligt kommunallagen har nämnden ett ansvar att se till att verksamheten bedrivs i överensstämmelse med kommunfullmäktiges mål och i enlighet med de föreskrifter som finns för verksamheten. Vidare har nämnden ansvar att se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Det är nämnden som bestämmer och avgör hur de ska få den information de behöver för att kontrollera verksamheten. Det är även av stor vikt att nämnden bedriver sin verksamhet på ett sådant sätt att fullmäktige och revisorernas uppföljning och kontroll kan underlättas. I detta avsnitt redovisas granskningen av nämndens interna kontroll.

Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte har varit tillräcklig.

Nämnden har under året inte varit aktiv och efterfrågat information som skäligen bör krävas som underlag för beslutsfattande. Särskilt tydligt är detta när det gäller nämndens hantering av projekt Slussen. När det gäller nämndens styrning av projektet går det inte att se att den utvecklats och tydliggjorts genom ett ökat beslutsfattande avseende exempelvis upphandlingar, övergripande principer för styrning, uppföljning och kontroll av projektet samt åtgärder vid avvikelser. Detta är allvarligt då det varit känt att ett budgetöverskridande för både projekt Slussen och projekt Bussterminal Katarinaberget är att vänta.

När det gäller de rekommendationer kopplade till Projekt Slussen (rapport nr 2/2022) kan konstateras att inga åtgärder vidtagits. En av de slutsatser som drogs i granskningsrapporten Projekt Slussen var att nämnden behövde utveckla och tydliggöra den politiska styrningen av projektet. Vidare att nämnden behövde agera och vidta åtgärder med anledning av den förändrade hanteringen av stadens kostnad för bussterminalen. Detta för att både säkerställa tillräcklig politisk styrning och förankring samt analysera och bedöma om förändringen innebär en avvikelse som kräver ett reviderat genomförandebeslut.

I juni 2020 behandlade nämnden en lägesrapport avseende projekt Slussen där det redovisades att det fanns risk att projektet skulle överskrida beslutad budgetram. Vid en genomgång av nämndens protokoll avseende åren 2021 och 2022 återfinns inga noteringar om att nämnden efterfrågat ytterligare lägesrapporter eller information om hur arbetet med att genomföra ekonomiska åtstramningar fortskrider. Det finns heller inga noteringar om att nämnden har agerat avseende bussterminal Katarinaberget som är en del av projekt Slussen men som inte ingår i projektets budgetram.

Revisionskontoret anser att nämnden inte varit tillräckligt aktiv avseende att efterfråga information som rör projektet och i beredning av ärendet då det varit känt en tid att ett budgetöverskridande är att vänta. Enligt uppgift kommer ett nytt genomförandebeslut avseende projekt Slussen att tas fram under våren 2023. En lägesrapport avseende delprojekt bussterminal Katarinaberget behandlades av nämnden i februari 2023.

Förvaltningen har under året genomfört ett arbete för att säkerställa att pågående investeringsprojekt redovisas på ett korrekt sätt enligt gällande redovisningsregler. Arbetet har resulterat i rättningar vilka sammantaget uppgår till ett väsentligt belopp (1 112 mnkr). Rättningarna har haft påverkan på nämndens såväl som stadens ekonomiska resultat.

Under året har den ekonomiska rapporteringen till nämnden inte varit tillräcklig vad gäller omfattningen av de rättningar som gjorts avseende investeringsredovisning. Nämnden fick information om arbetet med att rätta bokföringen i samband med delårsrapportering men de belopp som angavs avviker väsentligt från det slutliga beloppet. Bedömningen av nämndens interna kontroll påverkas eftersom det är ett väsentligt belopp och systematiska fel som skett under flera år.

En granskning av nämndens uppföljning och kontroll avseende investeringsprojekt av mindre omfattning, dvs. projekt som understiger 50 mnkr, har genomförts. Nämnden bedöms delvis ha en tillräcklig uppföljning och kontroll avseende investeringsprojekt. Granskningen visar att det finns brister i rutiner och metoder för prognosarbetet samt att uppföljning och kontroll av investeringsprojekten inte är tillräcklig. När det gäller hantering av slutredovisningar bedöms dessa ske i enlighet med gällande instruktioner. Rapportering till nämnd bedöms delvis vara tillräcklig för att nämnden ska kunna utöva kontroll. Rapporteringen sker i form av en mycket omfattande bilaga. Det finns inte någon sammanställning över projekten, eller information om vilka projekt som kan komma att behöva reviderade genomförandebeslut. Enligt uppgift ska en utveckling av bilagan ske under 2023.

En granskning av markanvisningsprocessen visade att nämnden delvis säkerställt att markanvisningspolicyn efterlevs gällande val av förfarande, byggherrekontroller samt förlängning av markanvisning. Granskningen visar att byggherrekontroller genomförs, men att det inte görs någon dokumentation av ställningstagandet och motivet till att en tidigare genomförd byggherrekontroll används för ett annat projekt än det som först avsågs. Vidare dokumenteras inte motivet till att genomföra eller inte genomföra de rekommenderade

kontroller som lämnas i byggherrekontrollen. Det noteras även att delegationsbeslut som fattats gällande förlängning inte anmälts vid nästkommande nämndsammanträde enligt fastställd rutin. I granskningen noteras att rutinen för vad ett tjänsteutlåtande om markanvisning ska innehålla inte alltid följs. Exempelvis saknades uppgift om vilket förfarande för markanvisning som använts och varför detta förfarande valts. Vidare framgick det i några fall inte om byggherrekontroll hade genomförts. Utifrån resultatet av 2022 års granskning noterats att merparten av de rekommendationer som lämnats i tidigare granskningar av markanvisningsprocessen kvarstår.

En granskning av förtroendekänsliga poster visar på felaktigheter avseende kontering, momsredovisning och avsaknad av underlag. Övriga granskningar som genomförts omfattar bland annat attesthantering, intäktprocessen och löneprocessen samt pensionshantering och pensionsredovisning. Avvikelser har identifierats men sammantaget bedöms den interna kontrollen i dessa rutiner i huvudsak vara tillräcklig. När det gäller löneprocessen bör nämnden säkerställa att det alltid finns en spårbarhet till vem som genomfört kontrollerna och när kontrollen genomförts.

Det är av vikt att nämnden får en tydlig bild av förvaltningens interna kontrollarbete och att det finns verifierande kontroller för att kunna upptäcka eventuella brister. Interna kontrollsystem måste därför utformas utifrån en helhetssyn på verksamheten och med beaktande av risk- och väsentlighetsaspekter. Nämnden genomför årliga analyser som delvis fångar upp väsentliga risker och hur de ska hanteras. Nämnden har tidigare rekommenderats att utveckla och tydliggöra riskområden och åtgärder/kontroller i internkontrollplanen samt utveckla uppföljning och analys av densamma. Årets uppföljning visar att det skett förändringar i arbetssättet inför år 2022 samt att nämndens väsentlighets- och riskanalys med tillhörande internkontrollplan för tydliggjorts. Dock saknas i väsentlighets- och riskanalysen risker kopplade investeringsprocessen, vilket revisionskontoret anser vara en brist då investeringsprocessen är en del av nämndens kärnverksamhet och där betydande risker finns inom varje investeringsprojekt.

Revisionen har uppmärksammat brister i nämndens interna kontroll under de senaste tre åren och därför lämnat ett antal rekommendationer som syftar till att stärka arbetet. Rekommendationerna har följts upp som en del av årets granskning. Uppföljningen visar att även om nämnden till viss del vidtagit åtgärder kvarstår flera brister. Det rör sig bland annat om att skyndsamt anmäla delega-

tionsbeslut till nämnden samt att följa upp att svaren på allmänhetens klagomål och synpunkter diarieförs och att svarstiderna är i enlighet med förvaltningslagen. Se även avsnitt 5.

4. Räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens räkenskaper är upprättade enligt lag om kommunal bokföring och redovisning, följer god redovisningssed samt stadens anvisningar. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på övriga granskningar som genomförts under året.

Räkenskaperna bedöms vara upprättade i enlighet med lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

Revisionskontoret noterar dock att årets resultat har belastats med avskrivningar hänförliga till tidigare år, cirka 639 mnkr. Rättning har dock gjorts enligt stadens anvisning och upplysning lämnas i nämndens verksamhetsberättelse.

Särskilda iakttagelser från granskning av räkenskaper

Under 2021 uppmärksammades det att exploateringsnämndens (tillika Stockholms stads) investeringsredovisning inte fullt ut följde Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R4 Materiella anläggningstillgångar.

I bokslut 2021 gjordes utifrån en utredning, en rättning på 438 mnkr avseende i huvudsak kostnader för rivning och sanering och 46 mnkr avseende detaljplanekostnader. Utöver det gjordes även en retroaktiv avskrivning uppgående till 152 mnkr för tillfälliga anläggningar som ej aktiverats i tid. Båda dessa rättningar gjordes mot stadens finansförvaltning, vilket innebär att rättningarna inte fick någon resultat effekt för exploateringsnämnden.

Under 2022 har implementeringen av de uppdaterade redovisningsprinciperna fortsatt. I bokslutet har en rättning avseende rivning, sanering samt administrativt påslag avseende eget arbete i investeringsprojekt genomförts. Rättelserna 2022 uppgick till 508 mnkr och gjordes mot stadens finansförvaltning.

I samband med implementeringen av de uppdaterade redovisningsprinciperna gjordes även en större genomlysning av pågående investeringar. Ett antal pågående investeringsprojekt identifierades där delar av projekten tagits i bruk.

I genomgången noterades även ett antal tillfälliga anläggningar som borde varit helt eller delvis avskrivna. Både de permanenta och de tillfälliga anläggningarna har i slutet av 2022 aktiverats och genererat avskrivningskostnader på cirka 864 mnkr där 221 mnkr avser år 2022, 120 mnkr avser år 2021 och 519 mnkr avser åren

2014-2020. Utöver det tillkommer internränta på 199 mnkr. Utifrån att dessa fel avsett avvikelser från stadens riktlinjer har kostnaden inte rättats mot stadens finansförvaltning utan fått genomslag på nämndens resultat för 2022.

5. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionen gör årligen uppföljningar för att bedöma om nämnden har vidtagit åtgärder utifrån tidigare lämnade rekommendationer. Rekommendationer som följts upp under 2022 redovisas i bilaga 2.

Uppföljning visar att nämnden delvis har vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer. Revisionskontoret har tidigare påpekat att nämnden i högre utsträckning bör åtgärda de brister som revisionen framför. Exempelvis har nämnden inte säkerställt att erfarenhetsåterföring sker i enlighet med Ledstängen. När det gäller projekt Slussen genomförs inte årliga lägesredovisningar. Vidare har nämndens styrning av projektet inte tydliggjorts och utvecklats i den takt som är önskvärt. Nämnden har sedan tidigare ett antal kvarstående rekommendationer rörande markanvisningar. En granskning som genomförts under året avseende markanvisningar visar att det fortfarande finns brister kopplat till området, bland annat vad gäller dokumentation av byggherrekontroller.

Bilaga 1 – Årets granskning

Granskningar under perioden april 2022 - mars 2023

Hållbar dagvattenhantering (rapport 2022:9)

Revisionskontoret har granskat stadens förebyggande arbete för att hantera dagvatten ur ett miljöperspektiv. Den samlade bedömningen är att staden bedriver ett arbete för att minska de negativa konsekvenserna av dagvattnets påverkan på vattenförekomster. Det kan dock konstateras att målen om god ekologisk och kemisk status till 2027 är svåra att uppnå.

Dagvattenfrågan är komplex. Ingen verksamhet har ensam rådighet över utvecklingen inom området. Det är av vikt att exploateringsnämnden fortsatt bistår i arbetet med att genomföra och utveckla stadens dagvattenhantering.

Markanvisningsprocessen

En granskning har genomförts med syfte att bedöma om exploateringsnämnden säkerställer att markanvisningspolicyn efterlevs i de delar som rör val av förfarande, byggherrekontroller samt förlängning av markanvisning.

Den sammanfattande bedömningen är att exploateringsnämnden delvis säkerställer att markanvisningspolicyn efterlevs gällande val av förfarande, byggherrekontroller samt förlängning av markanvisning. Nämnden har en organisation med tydlig ansvarsfördelning. Rutiner och arbetsätt som säkerställer att markanvisningspolicyn efterlevs samt rapporteringen till nämnden behöver dock utvecklas.

För att säkerställa att byggherren har ekonomiska och kompetensmässiga förutsättningar att genomföra det aktuella projektet ska enligt markanvisningspolicyn och förvaltningens interna rutiner en så kallad byggherrekontroll genomföras. Resultatet av byggherrekontrollen sammanfattas i en rapport till förvaltningen där också rekommendationer gällande ytterligare kontroller som förvaltningen bör genomföra lämnas. Enligt intervjuade görs ett ställningstagande från fall till fall hur rekommendationerna ska omhändertas. Ställningstagandet och resultatet av eventuella ytterligare kontroller dokumenteras inte.

Om det sedan tidigare finns en byggherrekontroll och byggherren blir aktuell för en ny markanvisning, är det inte alltid som en förnyad kontroll genomförs. I den sammanfattande rapporten framgår dock tydligt att den kontroll och bedömning av byggherrens kreditvärdighet som görs inför en markanvisning endast gäller för det aktuella

projektet. Om en tidigare genomförd kontroll används är risken att informationen som beslutet baseras på inte är aktuell. För fyra av byggherrekontrollerna i stickprovet gick det inte att koppla genomförd kontroll till den specifika markanvisningen i tjänsteutlåtandet.

Innan nämnden fattar beslut om markanvisning tar ett utskott till ledningsgruppen del av ett underlag för val av markanvisningsförfarande som en del i kvalitetssäkringen av ärenden. Utskottet tar ställning till val av markanvisningsförfarande samt val av byggaktör vid direktanvisning. Utskottets ställningstagande dokumenteras inte.

En markanvisning är tidsbegränsad till att gälla i två år. I markanvisningspolicy framgår vilka beslutsgrunder som ska tillämpas vid bedömning av förlängning eller återtagande av markanvisning. I de fall det är aktuellt med en förlängning ska ett tilläggsavtal tecknas. I sex av markanvisningarna i stickprovet saknades underlag som visar att delegationsbeslut om tilläggsavtal har fattats.

Av nämndens delegationsordning framgår att avdelningschef eller enhetschef har rätt att besluta om förlängning av markanvisning med högst två år i taget. Rätten att besluta om återtagande av markanvisning är heller inte delegerad.

För att ett beslut som fattas med stöd av delegation ska vinna laga kraft ska det skyndsamt anmälas till nämnden. Vid granskningstillfället i december 2022 hade sju delegationsbeslut som fattats gällande förlängning inte anmälts till nämnden. Det äldsta beslutet som ännu inte var anmält fattades i augusti.

Nämnden tar del av tjänsteutlåtandet och eventuella bilagor gällande markanvisningen två veckor innan sammanträdet. Inför varje nämndsammanträde håller exploateringsdirektören förmöten med nämndens ordförande och med oppositionen där frågor om respektive markanvisningsärenden kan ställas.

I tjänsteutlåtandet till nämnden ska det framgå vilket förfarande för markanvisning som använts, varför detta förfarande valts samt vid direktanvisning varför den aktuella byggherren valts. Tjänsteutlåtandet ska även innehålla en redovisning av att bedömning har gjorts av byggherrens kreditvärdighet och finansiella situation samt genomförandekraft. I två av tjänsteutlåtandena som ingår i stickprovet framgår inte vilken typ av förfarande som exploateringskontoret föreslår. Dessutom saknas en tydlig motivering till valet av förfarande i ett flertal av de tjänsteutlåtandena där direktanvisning föreslås. I tre av tjänsteutlåtandena i stickprovet nämns inte byggherrekontrollen alls, det framgår därmed inte om byggherrekontroll har genomförts. Den information som nämnden får kan sammantaget förbättras både gällande typ av

förfarande och om genomförda byggherrekontroller och resultatet av dessa.

Nämnden rekommenderas att:

- Dokumentera motivet till att en tidigare genomförd byggherrekontroll är möjlig att använda för ett annat projekt än det som först avsågs,
- Dokumentera genomförda kontroller som rekommenderas i externt utförd byggherrekontroll alternativt motivet till att inte genomföra de rekommenderade kontrollerna,
- Säkerställa att ledningsgruppens utskott tar ställning i alla föreslagna markanvisningar,
- Dokumentera ledningsgruppens utskotts ställningstagande gällande val av markanvisningsförfarande samt val av byggaktör vid direktanvisning,
- Säkerställa att delegationsbeslut anmäls skyndsamt till nämnden,
- Informera nämnden om motiven till föreslaget förfarande samt om resultatet av byggherrekontrollen i tjänsteutlåtandet.

Investeringsprocessen

Revisionskontoret har granskat om exploateringsnämndens uppföljning och kontroll av investeringsprojekt är tillräcklig.

Roller, ansvar och befogenheter bedöms vara tydliga. Rollmatriser som beskriver de olika rollerna inom kontoret är framtagna.

Det bedöms finnas ändamålsenliga riktlinjer, rutiner/processer avseende uppföljning och kontroll av investeringar. Kommunstyrelsen har i sina anvisningar för beslut, styrning och uppföljning av investeringar angett en miniminivå för hur detta ska göras och vidare hänvisat till att varje nämnd beslutar om ytterligare underlag samt vilken uppföljning nämnden ska få av investeringar. Exploateringsnämnden har tagit fram egna tillämpningsanvisningar som ett komplement. Rutiner för uppföljning och kontroll finns till viss del även beskrivet i exploateringshandboken, som kontoret använder i sitt arbete. Man arbetar på att uppdatera exploateringshandboken, se till att stöddokument är uppdaterade och att den omfattar samtliga rutin- och processbeskrivningar.

Det bedöms delvis finnas fungerande rutiner och metoder för prognosarbete. Bedömningen görs utifrån att övergripande regelverk för uppföljning av framtagna prognos i pågående exploateringsprojekt finns, men exploateringshandboken har inte styrande eller stödjande dokument som beskriver metodik för arbetet med prognoser. Vidare är

projektprognoser generellt för optimistiska med avseende på nyttjandegrad av investeringsutgift för innevarande år.

Uppföljning och kontroll av investeringsprojekt bedöms inte vara tillräckligt. Bedömningen grundas framför allt på information som framkommit kopplat till de stickprov som genomförts. Det finns regelverk och rutin för uppföljning av exploateringsprojekt. Däremot visar stickproven att det inte sker någon uppdatering eller revidering av kalkyler och beslut för de projekt som ska slutredovisas under innevarande år. Det finns inte stöd i nämndens styrande dokument för detta förfarande. Det har inte heller getts någon förklaring till varför. Det saknas stöd i nämndens styrande dokument för detta förfarande. Ingen förklaring har getts till varför kalkyler och beslut i projekt som ska slutredovisas under innevarande år inte uppdateras eller revideras, vilket det inte finns stöd för i några styrande dokument. Det finns ingen förklaring till varför man gör så. Båda stickproven har avvikelser som överskrider 5 mnkr. För ett av stickproven saknas ett reviderat genomförandebeslut.

Nämndens hantering av slutredovisningar bedöms ske i enlighet med gällande instruktioner.

Rapportering till nämnd bedöms delvis vara tillräcklig för att nämnden ska kunna utöva kontroll. I nämndens tillämpningsanvisningar framgår att nämnden ska få rapportering av samtliga projekt vid 4 tillfällen under året. Rapporteringen omfattar uppgifter om budget, utfall och prognos samt avvikelser för samtliga projekt. Granskning av protokoll visar att uppföljning sker i den utsträckning som beslutats, men att den sker i form av en mycket omfattande bilaga. Det finns inte någon sammanställning över projekten, eller information om vilka projekt som kan komma att behöva reviderade genomförandebeslut. En utveckling sker under 2023 där en kolumn tillkommer för avvikelser mot genomförandebeslut som markeras i rött.

Exploateringsnämndens bedöms delvis ha en tillräcklig uppföljning och kontroll avseende investeringsprojekt.

Nämnden rekommenderas att:

- Säkerställa att det i exploateringshandboken eller annat styrande eller stödjande dokument tydliggörs vilken roll och ansvar ekonomifunktionen har avseende uppföljning och kontroll av investeringar.
- Se över behovet att tydliggöra vilka instruktioner och avväganden som projektledare ska utgå från då de gör prognoser. Detta för att stärka enhetligheten mellan projekt.
- Se över behovet att i åiterrapportering av investeringsverksamhet till nämnd tydliggöra vilka projekt som

prognostiserar en negativ avvikelse mot genomförandebeslut som kräver åtgärd enligt fastställt regelverk. Detta för att öka nämndens möjlighet att utöva tillräcklig kontroll av sin investeringsverksamhet.

Attesthantering i ekonomisystemet

En granskning har genomförts av hanteringen av behörighet och attest i Agresso. Granskningen visar att det finns en aktuell och undertecknad attestförteckning och den överensstämmer med registrerade attesträtter i Agresso. Det finns även, i enlighet med stadens rutiner, ett attestkort för förvaltningschefen samt namnteckningsprov för attestant i genomfört stickprov. Vidare noteras även att uppföljning av behörigheter i Agresso har skett enligt stadens rutiner. Årets granskning föranleder inga rekommendationer.

En tidigare lämnad rekommendation bedöms som åtgärdad medan en rekommendation bedöms kvarstå.

Intäktprocessen – hyror och arrenden

En granskning har genomförts av hanteringen av hyror och arrenden. Granskningen, som främst utförts genom stickprovskontroller, visar att pris/fakturerat belopp överensstämmer med överenskomna villkor/avtal samt att fakturering har skett i enlighet med överenskomna villkor/avtal för samtliga stickprov.

Vidare noteras att betalning (alternativt hantering enligt kravrutin) sker vid rätt tidpunkt i enlighet med stadens regler, att bokföring sker vid rätt tidpunkt och i rätt redovisningsperiod och att transaktionen är rätt konterad för samtliga stickprov. Samtliga verifikationer uppfyller kraven i Lag om kommunal bokföring och redovisning, god redovisningssed och stadens regler. Slutligen visar granskningen att det av nämndens delegationsordning framgår vem som är behörig att besluta om makulering. Årets granskning föranleder inga rekommendationer.

Inköpsprocessen – köp av konsulttjänster

En granskning har genomförts av inköp av konsulttjänster. Granskningen, som främst utförts genom stickprovskontroller, visar att transaktionerna är korrekt hanterade avseende prestation och attest. Däremot har två fakturor i stickprovet betalats efter förfalldatum och två fakturor är felkonterade.

Nämnden rekommenderas att:

- Säkerställa att fakturor konteras korrekt samt att betalning av leverantörsfakturor sker i enlighet med betalningsvillkor.

Förtroendekänsliga poster

En granskning har genomförts av redovisning av förtroendekänsliga poster, där urvalet 2022 varit representation. Granskning har gjorts med avseende på kontering, deltagare, syfte, momsavdrag samt attestants behörighet och oberoende, dvs. att attestanten själv inte deltagit. Totalt har 15 transaktioner granskats.

Granskningen, som främst utförts genom stickprovskontroller, visar att det finns brister i hanteringen. Dels noteras att alla kostnader avseende satsningen "Starka team" har konterats som friskvård trots att det avser intern representation. Dels noteras transaktioner där felaktigt momsavdrag gjorts och där underlag saknades.

Nämnden rekommenderas att:

- Säkerställa att stadens anvisningar och regler följs vad gäller redovisning av transaktioner som avser representation.

Löneprocessen

En granskning har genomförts av löneprocessen. Granskningen har omfattat en genomgång och verifiering av dokumenterade rutiner och kontroller samt genom uppföljning av avvikelser i genomförd registeranalys.

Enligt stadens anvisning för internkontroll av löner ska varje förvaltning ha en fastställd organisation för arbetet med internkontrollen och organisationen ska vara väl känd inom förvaltningen. Vidare framgår att arbetet med internkontrollen ska dokumenteras på ett sådant sätt att det framgår vad som har kontrollerats, resultatet och eventuell åtgärdsplan. En rutin för förvaring av material ska finnas dokumenterad på förvaltningen.

Internkontrollen ska ske på flera nivåer, både av attesterande chef och på förvaltningsövergripande nivå. Kontrollerna, som framgår av stadens anvisning och är obligatoriska, sker med olika tidsintervall: månatliga, kvartalsvisa och årliga

Granskningen visar att nämnden i allt väsentligt genomför och dokumenterar de kontroller som framgår av stadens riktlinjer. Det är dock svårt att i vissa fall se en spårbarhet till vem som gjort kontrollerna och när. I syfte att ytterligare stärka den interna kontrollen bör förvaltningen säkerställa att det alltid finns en spårbarhet till vem som genomfört kontrollerna och när kontrollen genomförts. Uppföljningen av avvikelser från registeranalysen gjordes utan anmärkning.

Pensionshantering och pensionsredovisning

En granskning har genomförts av pensionshantering och pensionsredovisning. Granskningen har omfattat en kartläggning av aktuella pensionsavtal samt genom dokumentgranskning av rutiner, riktlinjer och policys. Rutiner och dokumentation har granskats genom verifiering av dokumenterade kontroller. Rapporteringen av pensionsmedförande löner har granskats genom analys av årsrapportering avseende pensionsavtalet KAP-KL. Granskningen har genomförts samlat för staden och ansvaret för granskad process ligger i huvudsak hos stadsledningskontoret (personalstrategiska avdelningen och finansavdelningen) och serviceförvaltningen.

Genomförd granskning har inte föranlett några särskilda iakttagelser avseende exploateringsnämnden och föranleder därmed inga rekommendationer.

Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer

Grundläggande och fördjupad granskning

Års-rapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Kommentar
ÅR 2017	Markanvisningspolicy och tomträttsavgälder Nämnden bör säkerställa att kraven i markanvisningspolicyn samt rutinen för markanvisningsbeslut redovisas i beslutsunderlagen vid markanvisningsbeslut. Detta utifrån tydliggörande av bl.a. vald förfarandeform och motiv till vald förfarandeform.	Delvis	Av nämndens rutin framgår att det i beslutsunderlagen för markanvisningsbeslut ska anges vald förfarandeform och motiv till vald förfarandeform. I den granskning av markanvisningsprocessen som gjorts under året framgår att det fortfarande finns beslutsunderlag som saknar ovanstående uppgifter. Till årsrapport 2023 görs följande ändring: Rekommendationen flyttas till granskningen "Markanvisningsprocessen" från 2022.
ÅR 2017	Utvärderingar av exploateringsprojekt i stadsbyggnadsprocessen Exploateringsnämnden i samverkan med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden samt miljö- och hälsoskydds-nämnden måste se till att erfarenhetsåterföring sker på det sätt som bestämts i Ledstängen.	Delvis	Uppföljningen visar att det finns arbetssätt och rutiner för erfarenhetsåtföring internt inom nämnden. Under året har det dock inte gjorts något arbete för att utveckla och säkerställa att erfarenhetsåterföring sker enligt Ledstängen.
ÅR 2017 ÅR 2019	Delegationsordning Nämnden bör genomföra uppföljning och kontroll av beslut fattade med stöd av delegation från nämnden. Vidare utveckla former för att säkerställa att alla beslut som fattas med stöd av delegation anmäls på ett tillfredsställande sätt.	Delvis	Enligt instruktion i nämndens delegationsordning framgår att anmälan ska ske vid nästkommande nämnds-sammanträde. Årets uppföljning av anmälningarna till nämnden visar att beslut inte alltid anmäls vid nästkommande sammanträde. De stickprovskontrollen som förvaltningen gjort under året har inte dokumenterats varför det inte har gått att verifiera dess resultat.
ÅR 2017	Oegentligheter och förtroendeskada Nämnden bör kartlägga och beakta risker i verksamheterna utifrån ett oegentlighets- och förtroendeskadligt perspektiv	Delvis	Enligt uppgift pågår en översyn av nämndens riktlinje/rutin för representation, gåvor, mutor och jäv hur nämnden arbetar med området. Information om oegentligheter och förtroendeskada finns på nämndens intranät och ingår också i årshjulet för arbetsplatssträffar (APT).
ÅR 2017	Diarieföring Nämnden bör uppdatera riktlinjerna för diarieföring. Rekommendation bedöms som åtgärdad. Vidare rekommenderas nämnden att införa rutiner för att säkerställa och följa upp att svaren på allmänhetens klagomål och synpunkter diarieförs samt att svarstiderna är i enlighet med förvaltningslagen. Rekommendation kvarstår	Delvis	Den uppföljande granskningen visar att det inte sker någon uppföljning eller kontroll av att synpunkter och klagomål och svaren på dessa diarieförs eller att svarstiden är förenlig med förvaltningslagen.

Årsrapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Kommentar
ÅR 2018	<p>Markanvisningspolicyn och markanvisningsbeslut</p> <p>Nämnden bör generellt förbättra dokumentationen av de kontroller och bedömningar av byggherren som ska ske enligt markanvisningspolicyn. Av dokumentationen bör det även framgå på vilket sätt kontoret beaktat de rekommendationer som har lämnats i de ekonomiska analysrapporterna.</p> <p>Vidare bör nämnden i tjänsteutlåtanden inför markanvisningsbeslut tydligt redovisa om och vilka kontroller som har utförts avseende byggherrarna. Nämnden bör även beakta behovet av aktuella och väsentliga uppgifter om byggherrarna inför markanvisningsbeslut.</p>	Delvis	<p>I den granskning av markanvisningsprocessen som gjorts under året framgår att det fortfarande finns brister i dokumentationen avseende på vilket sätt kontoret beaktat de rekommendationer som har lämnats i de ekonomiska analysrapporterna. Vidare bör det säkerställas att det i beslutsunderlagen framgår att byggherrekontroll genomförs.</p> <p>Till årsrapport 2023 görs följande ändring: Rekommendationen flyttas till granskningen "Markanvisningsprocessen" från 2022.</p>
ÅR 2018	<p>Investeringsprognoser</p> <p>Nämnden behöver säkerställa att det löpande arbetet med budget och prognoser avseende investeringsverksamheten förbättras.</p>	Delvis	<p>Den uppföljande granskningen visar att det finns interna verktyg och riktlinjer för investeringsprocessen. Bland annat har ett stöd arbetats fram för hur investeringsprojektens ekonomi ska följa upp och rapporteras. Det finns vidare forum för avstämning, både på förvaltningsledningsnivå och på enhetsnivå.</p> <p>I samband med tertialrapport 2 konstaterade kommunstyrelsen att elva av nämndens investeringsprojekt redovisade prognosavvikelse med mer än 15 procent mot kommunfullmäktiges beslutade budget.</p> <p>Prognosen för nämndens totala investeringar i tertialrapport 2 avviker med 4 procent jämfört med utfall i bokslut 2022, vilket innebär att årsmålet om prognossäkerhet avseende investeringar har nåtts</p>
ÅR 2018	<p>Intäktprocessen</p> <p>Nämnden bör revidera delegationsordningen så att det framgår vem eller vilka som är behöriga att besluta om makulering av fakturor.</p>	Ja	<p>Den uppföljande granskningen visar att det i nämndens delegationsordning (2022-03-24) framgår att makulering av felaktigt, utställd faktura presumeras vara verkställighet och förbehålls chefsnivåerna inom kontoret, det vill säga lägst enhetschef</p>
ÅR 2019	<p>Uppföljning av markanvisningsbeslut</p> <p>Nämnden måste säkerställa att stadens markanvisningspolicy följs samt utarbeta rutiner för att säkerställa att samtliga markanvisningsbeslut följs upp inom två år.</p> <p>Vidare bör nämnden förtydliga vem som fattar beslut om återtagande av markanvisningsbeslut.</p>	Delvis	<p>I den granskning av markanvisningsprocessen som gjorts under året har det inte gått att säkerställa att samtliga markanvisningsbeslut följts upp inom två år. Av stickprovsgranskningen fanns det i sex av femton inte något underlag som visade att delegationsbeslut om tilläggsavtal fattats.</p> <p>Av nämnden delegationsordning framgår att rätten att besluta om återtagande av markanvisning inte delegerad. Rekommendationen bedöms som åtgärdad.</p> <p>Till årsrapport 2023 görs följande ändring: Den kvarstående rekommendationen flyttas till granskningen "Markanvisningsprocessen" från 2022.</p>

Års-rapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Kommentar
ÅR 2020	<p>Direktupphandling</p> <p>Nämnden rekommenderas att fastställa riktlinjer för direktupphandling som uppfyller stadens krav enligt regler för ekonomisk förvaltning och tillämpningsanvisningar, samt implementera dessa i organisationen.</p> <p>Vidare behöver nämnden säkerställa att den systematiska kontrollen avseende direktupphandlingar som är fastställd i nämndens väsentlighet- och riskanalys genomförs.</p> <p>Nämnden bör även utveckla den interna kontrollen för att säkerställa att direktupphandlingar genomförs och dokumenteras i enlighet med LOU och stadens krav.</p> <p>Nämnden rekommenderas också att se över hur och var underlag för direktupphandlingar hålls ordnade, se över i vilken omfattning och under vilka premisser inköp och upphandling kan betraktas vara verkställighet samt vilken återrapportering som nämnden bör ta del av gällande inköps- och upphandlingsverksamheten</p>	Ja	<p>Nämnden har tagit fram nya riktlinjer vilka har implementerats i organisationen under 2022. Utbildningsinsatser har genomförts under året och planeras att fortsätta under 2023.</p> <p>Kontroller enligt internkontrollplanen har genomförts. Resultatet visar att den nya dokumentationsmallen använts i samtliga genomförda direktupphandlingar utom en.</p> <p>Rutinerna för hur direktupphandling ska läggas in i diariet samt beställningssystemet har uppdaterats. Rutinerna säkerställer att namngivningen är konsekvent i samtliga system vilket i sig skapar en spårbarhet.</p> <p>I delegationsordningen (2022-03-24) har det definierats i vilken omfattning och under vilka premisser inköp och upphandlingar är att betrakta som verkställighet.</p> <p>Från och med oktober 2022 har nämnden fått en månadsvis återrapportering av upphandlingar över en miljon kronor. Oktoberrapporteringen innefattade även hittills genomförda upphandlingarna under 2022.</p>
ÅR 2020	<p>Ansvarsfördelning i attestflödet</p> <p>Nämnden bör göra en översyn av rutinerna för attest (attestflödet) med utgångspunkt i stadens regler avseende ansvars-fördelning, där det särskilt framgår att attest ska utföras av godkännare och beslutsattestant.</p> <p>Utgångspunkten bör vara att attestflödet i så hög grad som möjligt följer kontorets linje- och/eller projektorganisation så att ekonomiskt ansvar och attestansvar överensstämmer. Avsteg från denna princip bör endast ske i undantagsfall.</p> <p>Vidare bör det finnas tydliga principer för när avsteg medges och vilka krav på dokumentation etc. som då föreligger. I de fall kontoret avser att använda ytterligare kontrollsteg i attestflödet bör dessa steg vara tydligt definierade till innebörd och ansvar. Rekommendationen bedöms som åtgärdad.</p>	Delvis	<p>Årets uppföljning visar att nämnden inte har vidtagit några åtgärder avseende översyn av rutinerna för attest.</p>
ÅR 2020	<p>Internkontrollplan</p> <p>Nämnden rekommenderas att utveckla och tydliggöra riskområden och åtgärder/kontroller i internkontrollplanen samt utveckla uppföljning och analys av densamma.</p>	Delvis	<p>Årets uppföljning visar att det skett förändringar i arbetssättet inför år 2022 samt att nämndens väsentlighets- och riskanalys med tillhörande internkontrollplan för tydliggjorts. Dock saknas i väsentlighets- och riskanalysen risker kopplade investeringsprocessen, vilket revisionskontoret anser vara en brist då investeringsprocessen är en del av nämndens kärnverksamhet och där betydande risker finns inom varje investeringsprojekt.</p> <p>Vissa av de kontroller som genomförs har inte dokumenterats varför inte gått att verifiera att de har genomförts.</p>

Års-rapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Kommentar
ÅR 2020	<p>Redovisning av avvikelser i stora investeringsprojekt</p> <p>Nämnden bör utveckla rapporteringen avseende avvikelser i stora investeringsprojekten så att det tydligt framgår förklaringar och eventuella åtgärder.</p>	Delvis	<p>Under året har investeringsprocessen granskats vilken visade att rapporteringen till nämnd delvis bedöms vara tillräcklig för att nämnden ska kunna utöva kontroll.</p> <p>I tillämpningsanvisningar framgår att nämnden ska erhålla rapportering av samtliga projekt vid 4 tillfällen under året. Rapporteringen omfattar uppgifter om budget, utfall och prognos samt avvikelser för samtliga projekt. Granskning av protokoll visar att uppföljning sker i den utsträckning som beslutats, men att den sker i form av en mycket omfattande bilaga. Innehållet är svåröverskådligt och det finns inte någon sammanställning över projekten, eller information om vilka projekt som kan komma att behöva reviderade genomförandebeslut.</p> <p>Enligt uppgift ska en utveckling av bilagan göras under 2023 för att tydliggöra avvikelser mot genomförandebeslut.</p>
ÅR 2021	<p>Attesthantering i ekonomisystemet</p> <p>Nämnden rekommenderas säkerställa att attestrutinen följs och att endast personer med attesträtt utför "atteststeget" i ekonomisystemet Agresso.</p>	Ja	<p>Lämnad rekommendation bedöms som åtgärdad utifrån utfallet i årets granskning.</p> <p>Genomförd stickprovsgranskning visar samtliga granskade fakturor var attesterade av personer med attesträtt.</p>
ÅR 2021	<p>Intäktprocessen – avgälder och arrenden</p> <p>Nämnden rekommenderas säkerställa att samtliga verifikationer uppfyller kraven i Lag om kommunal bokföring och redovisning, god redovisningssed och stadens regler.</p> <p>Vidare bör nämnden uppdatera delegationsordningen så att det framgår vem som är behörig att besluta om makulering av fakturor</p>	Ja	<p>Lämnad rekommendation bedöms som åtgärdad utifrån utfallet i årets granskning.</p> <p>Genomförd stickprovsgranskning visade att samtliga fakturor uppfyller kraven i Lag om kommunal bokföring och redovisning, god redovisningssed och stadens regler</p> <p>Vidare framgår av nämndens delegationsordning (2022-03-24) att makulering av felaktigt, utställd faktura presumeras vara verkställighet och förbehålls chefsnivåerna inom kontoret, det vill säga lägst enhetschef.</p>
ÅR 2021	<p>Anläggningsredovisning</p> <p>Nämnden behöver säkerställa att entreprenörerna särredovisar kostnader som ur stadens perspektiv utgör inte aktiverbara utgifter.</p>	Delvis	<p>Uppföljningen visar att nämnden fortsatt arbetet med att anpassa investeringsredovisningen till Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R4 Materiella anläggningstillgångar. Enligt nämnden kommer de under 2023 att fortsätta utveckla modellen för investeringsredovisning.</p> <p>I samband med bokslut 2022 har en rättning avseende rivning, sanering samt administrativt påslag avseende eget arbete i investeringsprojekt genomförts.</p>

Års-rapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Kommentar
ÅR 2021	<p>Avtalsuppföljning</p> <p>Nämnden rekommenderas att utveckla systematiska och dokumenterade kontroller samt säkerställa att avtalsuppföljning sker.</p> <p>Vidare behöver nämnden säkerställa att seriositetskontroller genomförs regelbundet.</p>	Delvis	<p>Enligt uppgift genomförs stickprovskontroll av linjeorganisationens kontroll av fakturors riktighet utifrån leveranskrav. Kontrollerna dokumenteras dock inte varför det inte har gått att verifiera att det har genomförts.</p> <p>Under 2022 har så kallade UUP möten genomförts med samtliga ramavtalade konsulter. Mötena innefattar bland annat uppföljning av avtalen (men även andra frågor). I nämndens egen efterkontroll uppmärksammades att det i den skriftliga dokumentationen inte framgick i vilken omfattning avtalsuppföljning har skett. Enligt uppgift har förslag på åtgärder tagits fram för att förbättra uppföljningen inom ramen för UUP möten inför 2023.</p> <p>Under 2022 implementerades ett system för automatisk seriositetskontroll som hanterar alla avtalade leverantörer. Den automatiserade kontrollen innebär att en avisering erhålls när en leverantör inte uppfyller de ställda kraven.</p>
ÅR 2022	<p>Markanvisningsprocessen</p> <p>Nämnden rekommenderas att:</p> <p>Dokumentera motivet till att en tidigare genomförd byggherrekontroll är möjlig att använda för ett annat projekt än det som först avsågs.</p> <p>Vidare Dokumentera genomförda kontroller som rekommenderas i externt utförd byggherrekontroll alternativt motivet till att inte genomföra de rekommenderade kontrollerna.</p> <p>Säkerställa att ledningsgruppens utskott tar ställning i alla föreslagna markanvisningar.</p> <p>Dokumentera ledningsgruppens utskotts ställningstagande gällande val av markanvisningsförfarande samt val av byggaktör vid direktanvisning.</p> <p>Säkerställa att delegationsbeslut anmäls skyndsamt till nämnden.</p> <p>Informera nämnden om motiven till förslaget förfarande samt om resultatet av byggherrekontrollen i tjänsteutlåtandet.</p>	Se kommentar	Följs upp 2023
ÅR 2022	<p>Investeringsprocessen</p> <p>Nämnden rekommenderas säkerställa att det i exploateringshandboken eller annat styrande eller stödjande dokument tydliggörs vilken roll och ansvar ekonomifunktionen har avseende uppföljning och kontroll av investeringar.</p> <p>Se över behovet att tydliggöra vilka instruktioner och avväganden som projektledare ska utgå från då de gör prognoser. Detta för att stärka enhetligheten mellan projekt.</p> <p>Se över behovet att i återrapportering av investeringsverksamhet till nämnd tydliggöra vilka projekt som prognostiserar en negativ avvikelse mot genomförandebeslut som kräver åtgärd enligt fastställt regelverk. Detta för att öka nämndens möjlighet att utöva tillräcklig kontroll av sin investeringsverksamhet.</p>	Se kommentar	Följs upp 2023.

Års- rapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Kommentar
ÅR 2022	Inköpsprocessen – konsulttjänster Nämnden rekommenderas att säkerställa att fakturor konteras korrekt samt att betalning av leverantörsfakturor sker i enlighet med betalningsvillkor.	Se kommentar	Följs upp 2023.
ÅR 2022	Förtroendekänsliga poster Nämnden rekommenderas säkerställa att stadens anvisningar och regler följs vad gäller redovisning av transaktioner som avser representation. Det vill säga att kontering och momsredovisning är korrekt samt att underlagen är fullständiga.	Se kommentar	Följs upp 2023.

Revisionsrapport

Revisionsrapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/delvis/nej)	Kommentar
Nr3/2017	<p>Dialogen med medborgare i projektet Nya Slussen</p> <p>Nämnden bör säkerställa att hanteringen av allmänna handlingar följer lagar och regler. Det gäller både handlingar som inkommer eller upprättas inom nämndens projekt och allmänna handlingar som genereras i projektets sociala medier.</p>	Ja	<p>Tidigare uppföljning visade nämnden delvis vidtagit åtgärder för att säkerställa att hanteringen av allmänna handlingar följer lagar och regler. Exempelvis har gemensamt dokumenthanterings-system för kontoret införts. (Public 360). En gemensam samarbetsyta för informationshantering, bland annat rutiner för diarieföring, färdigställdes under våren. Vidare har utbildningsinsatser avseende bland annat allmänna handlingar, diarieföring, dokumenthantering och detta ingår också som en del av introduktionen för nyanställda.</p> <p>Då uppföljning eller kontroll av att hanteringen av allmänna handlingar följer lagar och regler är det fortsatt ett utvecklingsområde kommer detta beaktas i revisionskontoret riskanalys för exploateringsnämnden.</p>
Nr 5/2019	<p>Implementering av dataskyddsförordningen</p> <p>Nämnden rekommenderas att utveckla styrning och uppföljning av arbetet med att efterleva dataskyddsförordningen.</p> <p>Vidare bör nämnden informationsklassificera sina informationstillgångar samt regelbundet och systematiskt inventerar sina personuppgiftsbehandlingar.</p>	Delvis	<p>Nämnden har enligt anvisningarna upprättat en årsrapport för GDPR vilken har identifierat och synliggjort de utvecklingsområden som finns.</p> <p>Nämnden har genomfört informationsklassificering av samtliga verksamhetssystem och nästan samtliga molntjänster som innehåller personuppgiftsbehandlingar.</p> <p>Nämndens årsrapport för GDPR indikerar att det saknas personuppgiftsbehandlingar, men att det pågår ett arbete med komplettera registret samt komplettera behandlingar/registerposter som saknar obligatoriska uppgifter.</p>
Nr 1/2021	<p>Översiktsplanens styrkraft</p> <p>Nämnden rekommenderas att säkerställa att SVA-modellen tillämpas i samtliga nystartade projekt.</p> <p>Vidare utveckla analyserna i förhållande till översiktsplanen i markanvisningsbeslut samt säkerställ att val av och motiv till markanvisningsförfarande samt vilken del av utbyggnadsstrategin som är aktuell redovisas.</p> <p>Nämnden rekommenderas även att analysera och utvärdera sitt arbete med markanvisningar för att säkerställa att arbetssätt, prioriteringar och val av markanvisningsförfarande är i enlighet med översiktsplanens intentioner.</p>	Ja	<p>En översyn av stadens markanvisningspolicy från 2015 ska genomföras. SVA-modellen är ett område som ska inarbetas i den nya policyn.</p> <p>Exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret har under 2022 arbetat med att uppdatera hand- ledningen för SVA. Arbetet är planerat att fortsätta under 2023. Nämnden arbetar för att säkerställa att SVA-modellen ska tillämpas i samtliga nystartade projekt.</p> <p>De två sistnämnda rekommendationerna delas inte av nämnden. En översiktsplan (ÖP) har en viktig, men i lagstiftningen avgränsad, roll i den fysiska planeringen. I stadens och nämndernas arbete med stadsutveckling i allmänhet och med social hållbarhet i synnerhet utgör ÖP dock bara ett av väldigt många styrdokument som nämnderna och kommunfullmäktige måste förhålla sig till.</p> <p>Exploateringskontoret anser att ÖP inte ett ändamålsenligt verktyg för att styra stadens interna arbetsprocesser eller budgetarbete, det är inte heller ÖPs ändamål enligt PBL. Det finns alltid anledning att överväga och vid behov utveckla kontorets arbetsformer med markanvisningar, men relationen till översiktsplanen är inte problematisk enligt kontorets mening. Syftet med en ÖP enligt PBL är att ge vägledning vad gäller avsedd användning av mark och vatten, inte att styra stadens ekonomi, upplåtelseformer eller val av enskilda byggherrar.</p>

Revisionsrapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/delvis/nej)	Kommentar
<p>Nr 2/2022</p>	<p>Projekt Slussen</p> <p>Nämnden bör utveckla och tydliggöra nämndens styrning av projektet genom ett ökat beslutsfattande avseende exempelvis upphandlingar, övergripande principer för styrning, uppföljning och kontroll av projektet samt åtgärder vid avvikelser.</p> <p>Vidare rekommenderas nämnden utveckla och tydliggöra den löpande uppföljningen av projekt Slussen bland annat genom att redovisa utfall och prognos för delområden samt säkerställa att stadens minimikrav uppfylls.</p> <p>Nämnden behöver också säkerställa att det finns en tydlig genomförandeplan kopplat till de besparingar som behöver effektueras för att projektet ska kunna uppnå nå följsamhet till målbudget.</p> <p>Vidare rekommenderas nämnden införa en årlig lägesredovisning av projekt Slussen samt analysera och göra en aktiv bedömning av om det finns behov av att hemställa ett nytt reviderat genomförandebeslut till kommunfullmäktige.</p>	<p>Nej</p>	<p>Nämndens bedöms inte ha vidtagit åtgärder gällande de rekommendationer som lämnats.</p> <p>Avseende nämndens styrning av projektet går det inte att se att den utvecklats och tydliggjorts genom ett ökat beslutsfattande avseende exempelvis upphandlingar, övergripande principer för styrning, uppföljning och kontroll av projektet samt åtgärder vid avvikelser.</p> <p>Nämnden har inte efterfrågat någon årlig lägesredovisning av projekt Slussen. Nämnden har heller inte efterfrågat en förnyad lägesrapport (den senaste gjordes 2022) för projektet. Det har heller inte gjorts någon analys och aktiv bedömning av om det finns behov av att hemställa ett nytt reviderat genomförandebeslut till kommunfullmäktige.</p> <p>Nämnden har under februari 2023 behandlat en ny lägesrapport för enbart bussterminalen i Katarinaberget. Enligt uppgift ska också ett nytt reviderat genomförandebeslut behandlas under våren 2023.</p> <p>Rekommendationerna kommer fortsatt att följas upp under 2023.</p>
<p>Nr 1/2022</p>	<p>Samverkan i stadsplaneringen</p> <p>Nämnden rekommenderas att säkerställa att erfarenhetsåterföring sker i enlighet med Ledstängen.</p> <p>Vidare att se över samverkan och arbetssätt i syfte att få ett jämnare arbetsflöde under året.</p>	<p>Delvis</p>	<p>Uppföljningen visar att det finns arbetssätt och rutiner för erfarenhetsåterföring internt inom nämnden. Under året har det dock inte gjorts något arbete för att utveckla och säkerställa att erfarenhetsåterföring sker enligt Ledstängen mellan exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden.</p> <p>Nämnden uppger att det är svårt att styra leddiderna för att få en jämnare ärendefördelning och arbetsflöde under året. Det finns yttre faktorer som nämnden inte kan styra över t.ex. kravställningar från olika myndigheter som påverkar leddiderna. Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden samverkar för att åstadkomma ett jämnare arbetsflöde under året. Det är dock ett långsiktigt arbete att genomföra förändringar i ärendeplaneringen eftersom det kräver förändringar inom flera organisationers rutiner och arbete, samtidigt som ärendeprocesserna inte ska förlängas i onödan och måluppfyllelsen säkerställas.</p>

Bilaga 3 – Bedömningskriterier

Nedan redovisas de kriterier som ligger till grund för gjorda bedömningar. Bedömningarna avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Analysen i rapporten är underlag till revisorernas slutliga bedömning av revisionsobjektens ansvarstagande. Revisorerna kan

1. tillstyrka att ansvarsfrihet beviljas,
2. rikta anmärkning,
3. avstyrka att ansvarsfrihet beviljas.

Detta redovisas i revisionsobjektets revisionsberättelse.

Verksamhet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden:

- Har ett resultat som är förenligt med fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer.
- Har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Har bedrivit verksamheten enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Bedömning:

I allt väsentligt tillfredsställande	Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer behöver åtgärdas.
Delvis tillfredsställande	Bedömningskriterier bedöms delvis uppfyllda. Påpekade brister behöver åtgärdas utifrån lämnade rekommendationer.
Inte tillfredsställande	Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs. Det lämnas en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden:

- Har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.
- Har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och för att förhindra avsiktliga/oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Följer systematiskt och fortlöpande upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Genomför årliga analyser som fångar upp väsentliga risker och hur de ska hanteras för att verksamhetens mål ska uppnås. Nämnden har i en internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker.
- Har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Följer upp den interna kontrollen systematiskt och fortlöpande.
- Har en rapportering som ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi.

Bedömning

Bedömningen ges utifrån en tregradig skala, i huvudsak tillräcklig, delvis tillräcklig eller inte tillräcklig.

I huvudsak tillräcklig	Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer behöver åtgärdas.
Delvis tillräcklig	Bedömningskriterierna bedöms delvis uppfyllda. Påpekade brister behöver åtgärdas utifrån lämnade rekommendationer.

Inte tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.

Räkenskaper

Bedömning görs av om nämndens räkenskaper är upprättade enligt lag om kommunal bokföring och redovisning, följer god redovisningssed samt stadens anvisningar. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på övriga granskningar som genomförts under året.

Bedömningskriterier

Nämndens räkenskaper är upprättade enligt lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

Bedömning

Räkenskaper är upprättade enligt lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

Bedömningsmålen är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer ska åtgärdas.

Räkenskaper är inte upprättade enligt lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar

Väsentliga brister finns som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.